

ПРАГМАТИЧНА СЕМАНТИКА КОМП'ЮТЕРНОГО ДИСКУРСУ ЯК ЗАСІБ КОМУНІКАТИВНОГО ВПЛИВУ

При вивченні мови як засобу комунікації, її комунікативної функції все більш очевидним стає визнання того, що для успішної комунікації необхідні знання механізмів впливу мовлення на людину. Комунікативну функцію мови треба розглядати у двох аспектах: мова являє собою не тільки засіб мовлення та спілкування, але й засіб взаємодії людини з природою та суспільством.

Головним елементом будь-якої предметної діяльності, з одного боку, є її мета, а з іншого – відповідні їй дії, засоби і способи їх реалізації. Ці складові елементи відображають два аспекти функції мови, вираженні в мовленні, а саме семантичний аспект **“що позначено”** мовленнєвої діяльності і прагматичний аспект для **« чого» і « якими засобами»**. Між номінативною та комунікативною діяльністю існує безпосередній зв'язок. “Найменування предмету або ситуації є не тільки процесом номінації (позначення), але й одночасно процесом пізнання і комунікації” [1, с. 68].

В результаті номінативної діяльності здійснюється розширення старих і поява нових областей номінації. Однак розвиток номінативної функції мови відображається не тільки у поширенні та оновленні понятійної сфери найменувань, а й вказує на різні способи й типи номінацій.

В процесі комунікації мовець завжди звертається до засобів лексичної системи і за допомогою їх комбінаторики досягає вираження нових смислів і задовольняє свій намір, свою інтенцію. Діяльність мовця визначається як його індивідуально-персональними рисами, так і метою комунікації, умовами мовлення, рольовим статусом комунікантів.

Комунікація передбачає обмін інформацією в процесі спілкування, яка достатньо різноманітна. Вона включає не тільки дані про зміст предмета комунікації, але й інформацію про емоційний стан мовця, про його ставлення

до предмета інформації і оцінку його можливого впливу на слухача. Окрім цього, в процесі комунікації фіксуються дані про комунікантів, обставини, за яких здійснюється комунікація, офіційність/неофіційність умов комунікації, тобто комунікативно-прагматичні параметри.

Тексти, якими люди обмінюються як одиницями спілкування, виконуючи функцію повідомлення, одночасно прагматичну, тобто регулюють мовну і мовленнєву поведінку комунікантів у певній комунікативній ситуації. Враховуючи ці дві функції, буде доцільно розмежовувати семантичну і прагматичну цілеспрямованість дискурсу. Якщо перша відповідає на питання, яку інформацію слід донести до адресата, то друга є матеріалізованим у тексті усвідомленим конкретним наміром адресанта справити відповідний вплив на адресата і досягти своєї мети.

Породження тексту або дискурсу як інформаційної єдності має ряд закономірностей, які базуються на формальній семантиці. При формуванні дискурсу прагматичні аспекти семантики орієнтуються на відповідність обраних мовних засобів меті комунікації.

При вивченні дискурсу в тріаді комунікативного акту “адресант – дискурс – адресат”, можна виділити три види прагматичних відношень, пов’язаних: а) з фактором суб’єкта, б) з дискурсом, в) з фактором адресата. Під фактором суб’єкта мається на увазі адресант і його соціальний статус – комунікативний намір адресанта, планування впливу, вибір предмета спілкування і вибір мовних засобів для вираження предмета спілкування. У дискурсі цей тип прагматичних відношень буде виражатися комунікативною організацією дискурсу, його композицією, оцінкою, модальністю дискурсу (*інтенціональний і модальний аспекти прагматичного впливу*). Прагматичні відношення, пов’язані з дискурсом, – це змістова сторона дискурсу, прагматичне значення мовних одиниць, пресупозиція, цільність, зв’язність, завершеність дискурсу (*інформаційний, семантичний, логічний аспекти прагматичного впливу*). Коли йдеться про фактор адресата, мається на увазі врахування соціальних даних, пресупозиція адресата (*психологічний і соціальний аспекти прагматики*).

У межах дискурсивної прагматики відзначається вплив висловлювання адресанта на адресата і його внесок у “висловлювану” ситуацію при наявності прагматичних параметрів, що передбачають суб’єкта висловлювання, адресата, момент і місце висловлювання [2, с. 217]. В межах нашого дослідження головним наміром комп’ютерного дискурсу виявляється потреба, по-перше, висловити своє бачення предмету комп’ютерної комунікації, по-друге, переконати адресатів в тому, що бачення мовця є єдиним правильним, тобто, змусити адресатів повірити адресанту.

Таким чином, прагматична орієнтація комп’ютерного дискурсу є важливим елементом його семантичної структури. Прагматична інформація, закодована в семантиці комп’ютерного дискурсу, включає асоціативні механізми, які сприяють розпізнанню інтенції мовця. Прагматика вказує на правила адекватного використання комп’ютерного дискурсу, виявляє типові для нього мовленнєві ситуації, а також умови, які протипоказані для його вживання.

Отже, комунікація як мовленнєва взаємодія людей передбачає обмін прагматичною інформацією. Цілеспрямоване семантико-прагматичне моделювання змісту мовних одиниць виявляється в коливанні прагматичної інформації, яку необхідно розглядати як ефективний збудник у спілкуванні, що впливає на свідомість аудиторії і сприяє здійсненню цілей комунікантів.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Колшанский Г.В. Некоторые вопросы языка в гносеологическом аспекте // Принципы и методы семантических исследований. – М.: Наука, 1976. – 170 с.
2. Кронгауз М.А. Семантика: 2-е изд., испр. и доп. – М.: Академия, 2005, – 351с.